

TORSTEN BENGTTSSON
SANDRA FRÖJD ILL.

SIDAN 1

Kronan som sprängdes

Lärarmaterial

VAD HANDLAR BOKEN OM?

Eskils pappa har arbetat i flottan i många år men nu kan han inte arbeta längre då en kanonkula slitit bort hans ena ben. Eskil och hans bror måste börja arbeta i flottan, annars får familjen inte bo kvar i torpet.

Eskil och hans bror beger sig till hamnen för att arbeta men de delas upp och får arbeta på olika skepp. Nu blir Eskil, som egentligen är alldeles för ung för att arbeta, alldeles ensam. Eskil är rädd och saknar sin bror. En dag är det dags att åka iväg med skeppen för att kriga mot dansken. Kommer Eskil och hans bror att överleva?

LGR22 CENTRALT INNEHÅLL SOM TRÄNAS

- Sakprosatexter för barn och unga. Beskrivande, förklarande, instruerande och argumenterande texter. Texternas innehåll, uppbyggnad och typiska språkliga drag. (SV åk 4–6)
- Språkliga strategier för att minnas och lära, till exempel grafiska modeller och stödord. (SV åk 4–6)
- Olika former av samtal. Att lyssna aktivt, ställa frågor, uttrycka tankar och känslor samt resonera och argumentera i olika samtalssituationer och i samband med demokratiska beslutsprocesser. (SV åk 4–6)
- Vad historiska källor från tidsperioden, till exempel brev, dagböcker och kartor, kan berätta om det förflutna. (HI åk 4–6)

ELEVERNA TRÄNAR FÖLJANDE FÖRMÅGOR

- Förmåga att formulera sig och kommunicera i tal och skrift, urskilja språkliga strukturer och följa språkliga normer.
- Läsa och analysera skönlitteratur och andra texter, för olika syften.
- Kunskaper om händelser, aktörer och förändringsprocesser under olika tidsperioder samt om historiska begrepp och långa historiska linjer.

LGRA22 CENTRALT INNEHÅLL SOM TRÄNAS

- Sakprosatexter för barn och unga. Beskrivande, förklarande och instruerande texter och hur deras innehåll kan organiseras. (SV åk 4–6)
- Att återge delar av innehållet i olika texter samt resonera om budskap och handling i texterna. (SV åk 4–6)
- Olika former av samtal. Att lyssna aktivt, ställa frågor samt uttrycka känslor, kunskaper och åsikter i olika samtalssituationer och i samband med demokratiska beslutsprocesser.
- Människors levnadsvillkor och viktiga händelser i svensk historia från cirka 800 till cirka 1900, däribland statens utveckling och levnadsvillkor i ståndssamhället. (SO åk 4–6)

ELEVERNA TRÄNAR FÖLJANDE FÖRMÅGOR

- Förmåga att formulera sig och kommunicera i tal och skrift samt med andra former för kommunikation.
- Förmåga att läsa och reflektera över skönlitteratur och andra texter.
- Förmåga att jämföra och reflektera över människors livsfrågor samt förhållanden i samhället under olika tider och på olika platser.

BOKPRAT MED HJÄLP AV EN TÄRNING

Använd en tärning för att göra bokdiskussionen ännu roligare. Skriv de sex frågorna och instruktionerna på tavlan och låt eleverna slå tärningen.

1. Beskriv miljön.
2. Vilka likheter och vilka skillnader finns det mellan dig och huvudpersonerna?
3. Beskriv bokens handling.
4. Finns det något i boken du tycker är konstigt?
5. Vilken person i boken skulle du vilja vara kompis med? Berätta varför.
6. Gjorde du en koppling till dig själv eller till någon annan text du har läst?

TRÄNA PÅ ATT SKRIVA DIALOGER

Gå igenom med eleverna hur man skriver dialoger och låt dem träna. Boken slutar med att Eskil säger:

”– Peder! säger jag. Du räddade mig!”

Låt dem fortsätta konversationen mellan Eskil och Peder. Vad svarar Peder på det Eskil säger och hur fortsätter deras samtal?

Låt eleverna skriva i par och sedan jämföra med varandra eller läsa sina dialoger högt i gruppen.

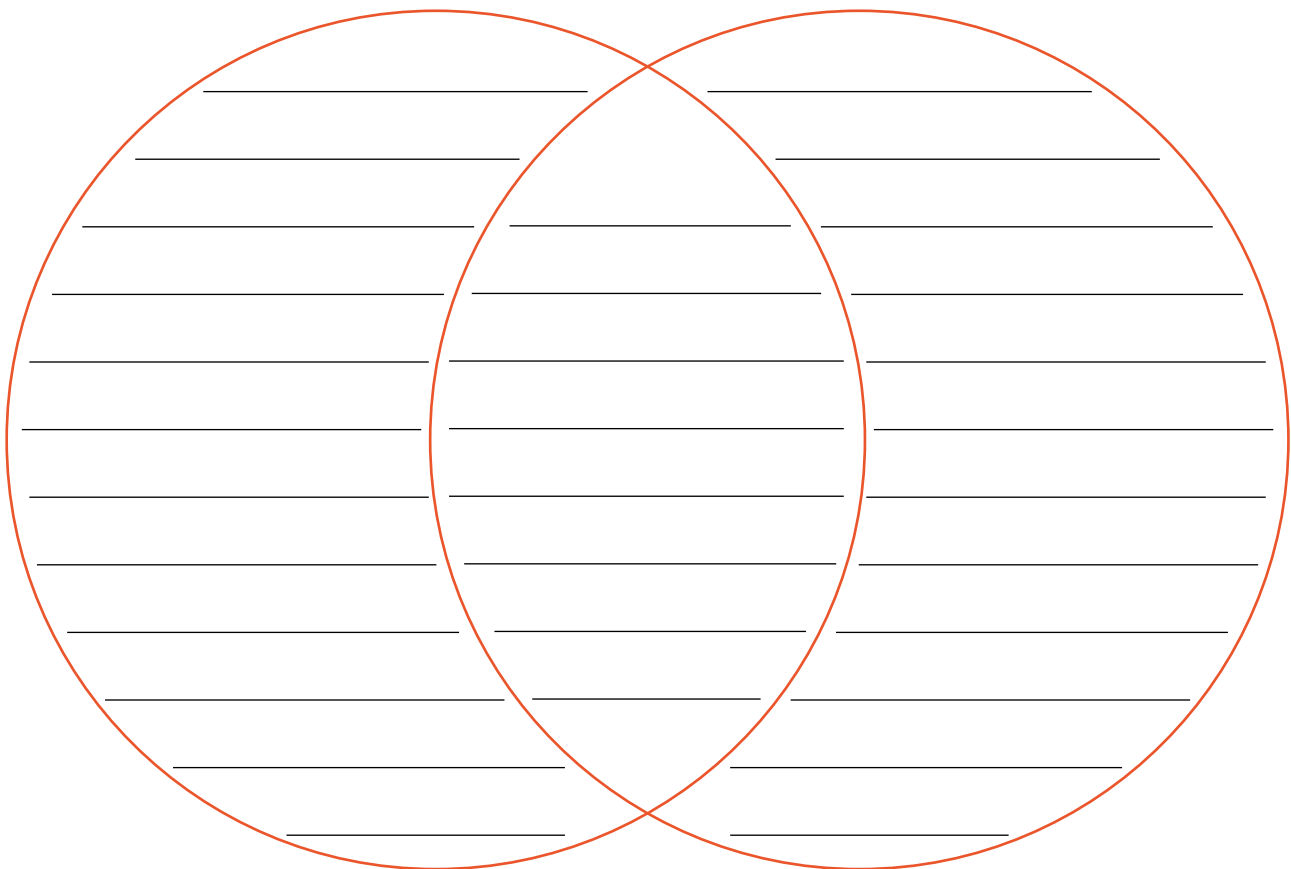
VAD VILL DU BLI NÄR DU BLIR STOR?

I boken måste Eskil och hans bror börja arbeta i flottan. Låt eleverna undersöka vilka arbeten som var vanliga under 1600-talet i Sverige och jämföra med vilka arbeten som är vanligast i Sverige i dag. De kan göra ett Venn-diagram där de jämför.

1. Gör ett Venn-diagram.

Vanliga yrken i Sverige
under 1600-talet

Vanliga yrken i Sverige
i dag

2. Prata sedan med eleverna om vad de skulle vilja arbeta med som vuxna. Berätta vad ett visitkort är och låt de fundera över hur Eskils visitkort skulle kunna ha sett ut. Jämför med hur ett modernt visitkort ser ut.
3. Låt eleverna göra en bild på hur deras egna visitkort skulle kunna se ut.

Kanske såg Eskils visitkort ut såhär?

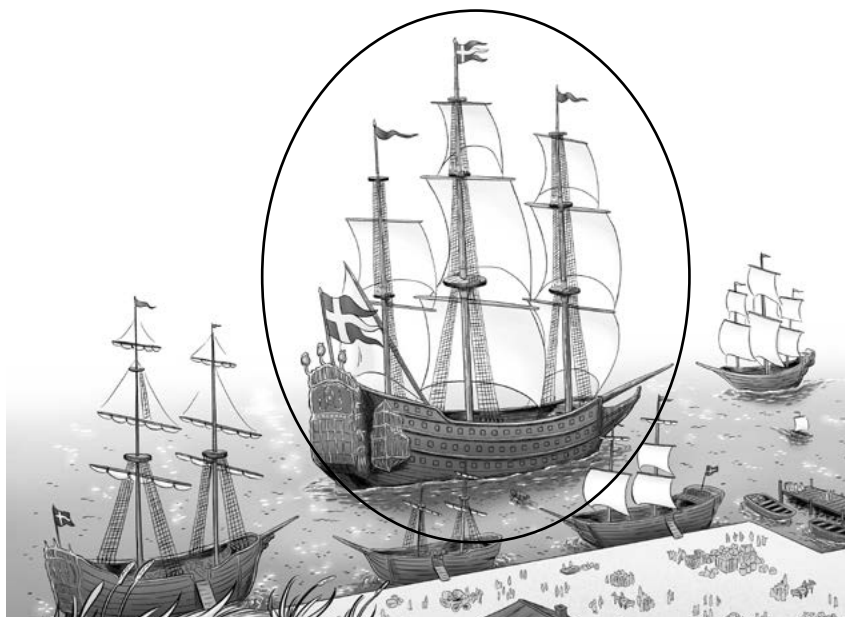

FACIT LÄSFÖRSTÅELSE

Kapitel 1–2

Frågor på raden (Du hittar svaret på raden, direkt i texten.)

1. Vad är en båtsman?
En båtsman är både en sjöman och en soldat på ett krigsfartyg.
2. Varför arbetar Eskils far inte som båtsman längre?
För att en kanonkula slet av hans vänstra ben.
3. Varför måste Eskil ljuga om sin ålder?
För att man måste vara 16 år för att få tjänst i flottan.
4. Ringa in regalskeppet Stora Kronan på bilden nedan:

5. Varför blir Eskil slagen?
För att han säger emot mannen som bestämt vilket skepp han ska arbeta på.
6. Hur tycker Eskil det är ombord på Kronan?
Eskil tycker att det är kallt, fuktigt och trångt.
7. Varför ska de segla i väg så fort som möjligt?
För att det ryktas om att danska flottan har tagit staden Visby på Gotland.
8. Hur ska Eskil sova?
Eskil ska sova i en hängmatta mellan två kanoner.

Frågor mellan raderna (Du måste tänka efter när du har läst texten.

Genom ledtrådar i texten hittar du svaret.)

9. Vem tror du äger torpet som Eskil och hans familj bor i och vad är det i texten som gör att du tror det?
Eget svar men här är ett möjligt svar: Den svenska flottan äger förmodligen torpet eftersom de måste flytta därifrån om ingen i familjen arbetar inom flottan.
10. Hur många syskon har Eskil och hur kan man veta det?
Eskil har fem syskon. Det kan man se på bilden på sidan 7 i boken.
11. Titta på bilden nedan. Vad tror du att Eskil känner och tänker? Varför tror du att Eskil känner och tänker så?

Eget svar.

Frågor bortom raderna (Fundera och ge ett eget svar.)

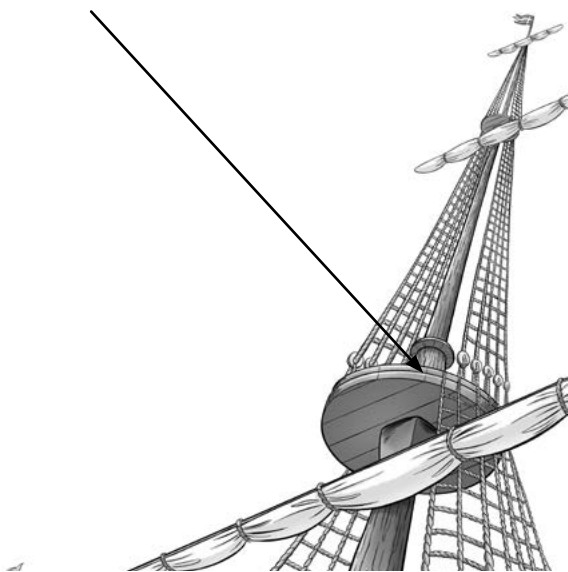
12. Hur kan man förstå att denna historia inte utspelar sig i nutid?
Eget svar.
13. Eskil undrar över hur Otto kan veta så mycket. Hur tror du att Otto kan veta så mycket?
Eget svar.
14. Vad tror du att Eskil ska arbeta med på skeppet?
Eget svar.

Kapitel 3—4

Frågor på raden (Du hittar svaret på raden, direkt i texten.)

15. Vad är det som är speciellt med den högsta masten på Kronan?
Den är mycket högre än masterna på de andra skeppen.
16. Vad pekar pilen på?

Pilen pekar på en av utkiksplatserna som finns i masten på Kronan.

17. Vad arbetar Eskil med under dagen och kvällen?
Han är uppe i masten hela dagen och tränar på att få ut seglet och hala in det. Han får en kort paus för att äta lunch. När han har ätit kvällsmat går han senare på kvällen eller natten på vakt.
18. Vad finns det för toaletter ombord på skeppet?
Toaletterna är fyrkantiga lådor utan botten så att allt kiss och bajs hamnar rakt ner i havet.
19. Hur kan Lorentz Creutz ha blivit amiral om han aldrig förr har varit på ett krigsskepp?
Kanske för att han är en vän till kungen.
20. Hur många krigsfartyg är samlade i den svenska flottan?
Över femtio fartyg är samlade.

21. Hur kommunicerar de olika skeppen i den svenska flottan med varandra?
De kommunicerar genom att skicka meddelande till varandra med hjälp av flaggor.
22. Varför hamnar Eskil i vattnet?
För att han är uppe i masten och tappar till slut greppet när skeppet lägger sig på sidan och börjar ta in vatten.

Frågor mellan raderna (Du måste tänka efter när du har läst texten.
Genom ledtrådar i texten hittar du svaret.)

23. Varför tror du att striderna avbryts när det blivit kväll?
Eget svar.
24. Vilken årstid är det i boken och hur vet man det?
Det är sommar, det står att det är den 1 juni.
25. Vad menar Otto när han skriker: Reva seglen!
Otto menar att de ska ta ner seglen.

Frågor bortom raderna (Fundera och ge ett eget svar.)

26. Varför tror du att det är extra viktigt att hålla utkik efter rök och eld när man går vakt?
Eget svar.
27. Vad tror du författaren menar med följande mening i boken?
"Efter dagar med träning klättrar vi upp i masten som ekorrar."
Eget svar.

Kapitel 5 och sidorna om Regalskeppet Kronan

Frågor på raden (Du hittar svaret på raden, direkt i texten.)

28. Varför tystnar skriken efter hjälp ett tag efter det att Kronan exploderat?
Eftersom de som skrek på hjälp har drunknat.
29. Vem räddar Eskil?
Hans bror Peder.

Fråga mellan raderna (Du måste tänka efter när du har läst texten.

Genom ledtrådar i texten hittar du svaret.)

30. Varför kan man säga att Eskil överlever tack vare att Kronan sprängs i luften?
För att det regnar delar från Kronan ner i havet när skeppet sprängs och en plankan landar bredvid Eskil – tack vare plankan håller Eskil sig flytande.

Frågor bortom raderna (Fundera och ge ett eget svar.)

31. Vad tror du hände med Otto?
Eget svar.
32. Skriv tre saker från berättelsen om Eskil som har hänt på riktigt.
Eget svar.

SANT ELLER FALSKT?

Skriv meningarna i rätt ruta.

- Eskil är yngre än Peder.
- Eskils pappa har bara ett högerben.
- Amiralen bor i fören på båten.
- Regalskeppet Kronan byggdes på 1600-talet.
- Eskil kan simma.
- Kronan exploderade utanför Öland.
- Man meddelade varandra på de olika båtarna med hjälp av flaggor.
- Otto var en av dem som överlevde explosionen på Kronan.

Sant	Falskt
Eskil är yngre än Peder.	Amiralen bor i fören på båten.
Eskils pappa har bara ett högerben.	Eskil kan simma.
Regalskeppet Kronan byggdes på 1600-talet.	Otto var en av dem som överlevde explosionen på Kronan.
Man meddelade varandra på de olika båtarna med hjälp av flaggor.	
Kronan exploderade utanför Öland.	